

længe. Og dette siger jeg saa meget tryggere, som det er min fulde Overbevisning, at der bliver ingen landskirkelig Bevægelse ud af denne Sag. Der er saamænd gjort prisværdige Anstrengelser for at faa en landskirkelig Bevægelse ud af den, men jeg føler mig overbevist om, at indenfor den danske Folkekirke vil man med Tillid gaa den kommende Udvikling i Møde, og Tiden maa saa vise, om denne Frimenighed i Ryslinge vil bevæge sig bort fra Folkekirkens Grundlag eller holde sig paa Folkekirkens Grundlag; dermed vil dens Forhold til Folkekirken være afgjort.

Der tales ogsaa i denne Forbindelse meget om Aandsfrihed; der tales om, at Staten ikke under Pastor Rørdam Aandsfrihed, og der er dem, som mener, at de bør slutte sig til for at fremtvinge en saadan Aandsfrihed; det er, hvis jeg maa bruge et saa verdsligt Udtryk, en Slags Sympatistrejke. Jeg synes, man skal stemme Tonen lidt ned, for der er jo ingen, der forhindrer Pastor Rørdam i at tale, som han tænker og tror. Det, der er den højtærede Kirkeministers Overgreb, vil disse Folk sige, er, at han har taget Valgmenighedsanerkendelsen fra ham, men den er jo knyttet til visse Betingelser, og han og hans Menighed har Ret til at tænke, tro og tale saadan, som de vil, baade om disse og om andre Spørgsmaal, og der er ingen, der vil hindre dem i at eje den fuldkomneste Aandsfrihed, men de kan ikke have den, naar de er inde under visse ordnede Forhold indenfor Folkekirken og vil være Valgmenighedspræst og Valgmenighed. I saa Tilfælde maa de indrømme Statsmagten dette, at hvad den har givet, kan den ogsaa tage, naar Vilkaarene for Gaven ikke opfyldes.

Men den højtærede Kirkeminister har altsaa nogen Bekymring for Folkekirkens Fremtid, og jeg vilde gerne, hvis det kunde lykkes mig, trøste den højtærede Minister med, at disse Bekymringer kunde han godt lade fare og mindes det gamle Ord om, at man skal ikke bekymre sig om den Dag i Morgen; hver Dag kan have nok i sin Plage — det har den i den sidste Tid sikkert ogsaa haft for den højtærede Kirkeminister, og jeg kan godt skønne, at han har haft det vanskeligt med denne Ryslinge-Menighed. Men der er han nok over det vanskeligste.

Des mere glæder det mig, at jeg kan sige, at jeg følte mig i høj Grad tiltalt af de Bemærkninger, som den højtærede Minister gjorde angaaende den Kendsgerning, at det religiøse Liv i høj Grad har paavirket det danske Folkeliv og givet det baade Præg

og Indhold. Det er Ord, som jeg gerne vil gøre til mine, og jeg takker den højtærede Kirkeminister derfor, for jeg tror, det er fuldkommen Sandhed, at den danske Folkekirke under de skiftende Former ogsaa indenfor vor Levetid i høj Grad har været med til at præge det danske Folkeliv ved den Gerning, den har øvet i vor Tid. Jeg ønsker, at den maa bevare Evnen dertil, og jeg tror, at den Organisation, som den har for Øjeblikket, gør, at den danske Folkekirke og de Mænd og Kvinder, som virker indenfor den, har Betingelser for, at de kan vedblive at paavirke Folkelivet og give det Præg og Indhold meget bedre, end om Stat og Kirke i en nær Fremtid skulde skilles, og ogsaa bedre Vilkaar, om dette Arbejde kan foregaa mere i Ro og Stilhed, end om et Udvalg skal drøfte alle de derhen hørende Spørgsmaal, som vil blive rejst, naar der er Tale om Forholdet mellem Stat og Kirke. Det har den danske Folkekirke formaaet — her vil jeg gerne bruge stærke Ord, trods de ogsaa i den sidste Menneskealder forskellige Strømninger af anden Art, som har bevæget vort Folk. Heri er jeg saa ganske enig med den højtærede Minister, og selv om der er lidt Røre her eller der, selv om der maaske kan komme enkelte independentiske Strømninger, har Tiden jo vist, at den danske Folkekirke kan overvinde saadanne Strømninger, og jeg vil derfor ønske, at den højtærede Minister og jeg og de, som jeg er Ordfører for, maa kunne enes om, at dette Udvalg ikke er paakrævet, og at det er at sætte et for stort Apparat i Bevægelse til det, der kan naas derigennem.

Jeg vil gerne endnu sige angaaende den danske Folkekirkes Evne til at paavirke Folks Liv og Tankegang, at det har vi symbolsk udtrykt i de danske Kirkebygninger, saadan som de ligger i det danske Landskab. Jeg er vis paa, at vi alle sammen er enige om, at hvis vi skulde rejse igennem Danmark og ikke saa de danske Kirkebygninger, vilde vi ikke blot føle det som et arkitektonisk Savn, men vi vilde føle, at der var noget borte, som repræsenterede en aandelig Bevægelse. Dette Symbol, de danske Kirker i det danske Landskab, tror jeg kan være betegnende ogsaa for den danske Folkekirkes Evne til at paavirke Folks Liv og Tankegang, og disse stærke Baand imellem Folkekirken og det danske Folk ønsker jeg ikke svækket. Jeg har haft Lejlighed til at se mange Eksempler paa, at disse Baand holder, naar mange andre Baand brister, og paa Steder, hvor man slet ikke troede, at de var til Stede. Jeg ved meget vel, at der er mange enkelte danske Mænd og